

Kunst er et godt spørgsmål

Påske 8/4 2004

For en uge siden fejrede Kunstakademiet 250-års jubilæum, og det førte til en fornyet debat om, hvad kunst er, ikke mindst fordi det viste sig, at skatteloven indeholder en fastsat definition.

Kommentar

Af Trine Ross

De mest uskyldige spørgsmål er ofte dem, der viser sig sværest at svare på. Som nu for eksempel det spørgsmål, jeg i ugens løb har stillet en række aktører på kunstscenen i anledning af Kunstakademiets 250-års jubilæum: Hvad er din definition på god kunst?

Der er få ting så forfærdelig afslørende som kunst, og det viser

sig faktisk allerede i formuleringen af spørgsmålet. Når jeg spørger, som jeg gør, kan man aflæse den holdning, at noget er kunst, så snart bare ét menneske påstår, at det er det. Derfor lyder spørgsmålet et ikke længere 'hvad er kunst?', for kunst i sig selv er ikke længere en kvalitetsbetegnelse, det må tilføjes 'god' for at fungere efter hensigten. Men 'god' er heller ikke et problemfrit ord. I denne sammenhæng skal det forstås som synonym for 'vellykket', ikke som det ondes modsætning. For meget god kunst er ædende ond.

Ikke så mærkeligt, at de interviewede, selv om de alle lever af at arbejde med kunst, lige skulle synke spyttet, før de svarede. Og da slet ikke, når man tænker på, at 'god kunst' aldrig kan være en fast størrelse, men er et begreb i kon-

stant forandring. Den kunst, der var voldsomt provokerende i én periode, er i den næste feteret og i en tredje måske kasseret. For eventuel at blive fundet frem igen engang.

MEN SELV OM det altså er umuligt at fastholde 'god kunst', så er det ikke ensbetydende med, at man ikke kan forsøge. Og det kan man gøre ved at forsøge sig med sin egen definition. Desværre indeholder denne alt for ofte et parameter, der slet ikke hører til i den sammenhæng, nemlig spørgsmålet om, hvorvidt man ville have et giftent værk i sit eget hjem. For lige som god kunst kan være ond, kan god kunst også være alt for voldsom, ubehagelig, overvældende eller pisseirriterende til, at man kan holde ud at leve sammen med den. Men det betyder langt fra, at det ikke er god kunst.

Sådanne overvejelser har man næppe været ude i, da man nedfældede definitionen på kunst i skatteloven. Loven taler om de målbare værdier, først og fremmest det håndlavede, mens kunstnerne selv alle fokuserer på, hvor-

dan værket virker på beskueren. Nu må man selvfølgelig også undskylde skatteloven med, at det er kunst som sådan, den definerer, ikke god kunst. Til gengæld skrigger anakronismen til himlen, når det, at noget er håndlavet, tillægges så stor (kunstnerisk) værdi, mens video og fotografi ikke medregnes i kunstkategorien – på trods af at der findes linjer for begge dele på akademiet.

Den slags fejl er det ikke normalt at begå og blive grebet i, og da slet ikke i fuld offentlighed. Derfor hører man sjældent så sikre definitioner af (god) kunst. En af kunstens store styrker er dens evne til at skabe identitet. Vis mig din kunst, og jeg skal sige dig, hvem du er. Men netop derfor bliver vores kunst også vores ømme punkt, dér hvor vores inderste pludselig truer med at afsløre os – inklusive vores uvidenhed og stupiditet.

KUNST ER et minefelt af betydninger, ikke bare i mødet med værket, men også i hele den struktur, der ligger udenom. I vores samfund regnes viden om kunst

blandt de mest prestigefulde. Den giver en helt anden status end for eksempel viden om rørlægning. Derfor er området særlig mineret, for hvor man næppe vil blive opfattet som et dårligere menneske, bare fordi man ikke kan sige noget fornuftigt om rørlægning, så er det en helt anden historie, når det drejer sig om kunst. Det sikreste er derfor selvfølgelig slet ikke at sige noget – og det er der mange, der har valgt at gøre.

På den anden side er det heller ikke pænt at vide mere end andre, og måske ligefrem stille sig op som gå rundt og være bange hele tiden, så jeg vover at fremføre et kriterium for god kunst: Den skal være i sin egen tid. Kun på den måde kan kunsten komme til at fungere som et spændende spejl af sin samtid – både den, værket er produceret i, og den tid, som det betragtes af. Kunstværker er nemlig som kameleoner gennem tiderne, og vi kan aldrig se dem gennem andet end vores egen tids øjne.

KUNSTKNOLD. »Lysætning af en høj« – sådan formulerer Landsskatteretten, hvad dette værk af Eva Koch og Steen A. B. Høyer går ud på. Der er tale om en kæmpemæssig jordskulptur i Esbjerg som blev lavet på Statens Kunstfonds foranledning.

siger loven

Hvad er kunst? De fleste mennesker vil have svært ved at svare på det spørgsmål. Men nu viser det sig, at Danmark faktisk har en lovgivning på området. Ifølge skatteloven er kunstnere, der arbejder med video-, foto- eller installationskunst ikke kunstnere i juridisk forstand. Det har Landsskatteretten netop cementeret.

Hvad er kunst

Af Lea Korsgaard

Hun har udtillet på Statens Museum for Kunst og på Biennalen i Venedig. Hun har solgt værker til udenlandske museer og modtaget legater fra Statens Kunstfond og Ny Carlsbergfondet.

Alligevel er Eva Kochs værker i lys og lyd ikke kunst. I hvert tilfælde ikke, hvis det står til momslovens definition af begrebet. Det har Landsskatteretten netop afgjort i en kendelse, der kan få stor betydning.

Landsskatteretten slår fast, at kunstnere i traditionel forstand kan nøjes med at betale fem procent i moms. Hvorimod fotokunstnere, videokunstnere og installationskunstnere skal betale fuld moms til staten, når de sælger et værk – og det på trods af, at staten selv betaler for de fleste slags kunstnere uddannet.

»Det er et problem, at loven ikke er opdateret. Kunst er ifølge loven en skulptur af bronze eller et maleri på lærred – man har glemt at tage højde for udviklingen inden for de sidste mange år«, siger Eva Koch.

Hun blev færdiguddannet fra Det Kongelige Danske

Kunsthøgskole i 1992 og stod sammen med Flemming Brandtbjerg bag den grønne stjerne af laserlys, som i julen 2000 sprang rundt mellem bygningerne på Kongens Nytorv i København.

Principiell sag

Eva Kochs revisor Torben Juncker har ført ordet for hende i Landsskatteretten og mener, at sagen har stor principiell karakter.

»Det centrale i denne sag er diskussionen om, hvad der er kunst«, siger han og giver selv sit syn på sagen:

»Momslovens definition af kunst holder ikke en meter i forhold til den virkelige verden. Den tager udgangspunkt i fortiden og ikke i det faktum, at en kunstner til hver en tid vil benytte sig af de tekniske hjælpemidler, som der er mulighed for at bruge. For 10.000 år siden stod de og malede på klippevægge og huggede i sten – og på samme måde bruger kunstnere i dag den teknologi, som alle vi andre bruger.

Han mener, at loven er »altmodisch«, og peger som eksempel på lovens definition af stik, tryk og litografier. Kun hvis de er udført i hånden og uden nogen form for mekanisk proces, kan der blive tale om en reduceret moms, fortæller han. I kon-

kurrence med de traditionelle kunstformer står mere moderne udtryk derfor svagt.

»Det her momsregelsæt tilskynder til at lave olie på lærred frem for at lave lyd- og lyskunst, fotokunst eller computerbaserede kunstværker«, siger Torben Juncker.

Æbler på museum

Kulturminister Brian Mikkelsen (K) mener, det er op til skatteminister Svend Erik Hovmand (V) at kommentere på problemstillingen. Han var imidlertid ikke at træffe i går, men giver denne besked gennem sin pressemedarbejder:

»Kunsten er i sin natur søgende. Du kan gøre næsten alt til kunst. Et æble er en vare, når det ligger i disken i supermarkedet. Derimod er det tale om kunst, når æblet er sat på en opsats på et kunstmuseum. Der må af samme grund sættes en grænse et sted for, hvad der er kunst i momsmæssig forstand. Den grænse har fundet sit udtryk i momsloven og i praksis, og den har jeg for nuværende ikke planer om at ændre på. I sidste ende handler det om prioritering af skatteydernes penge.

lea.korsgaard@pol.dk

LYSKUNSTNER. Eva Koch blev uddannet fra Det Kongelige Danske Kunstakademi i 1992 og har en lang række udstillinger bag sig – både nationale og internationale. – Foto: Jacob Ehrbahn

Lovens ord

Sådan definerer loven de kunstgenstande, der kan sælges med den lave moms:

■ »Malerier, kollager og lign., tegninger og pasteller, der af kunstneren udelukkende er udført i hånden. Undtaget herfra er bygnings- og maskintegninger samt egne tegninger til industrielle, kommercielle, topografiske eller lignende formål, hånddekorerede industriprodukter, malede teaterkulisser, atelierbagtæpper og lign.

■ Originale stik, tryk og litografier. Herved forstås et begrænset antal direkte aftryk i sort og hvid eller i farve af én eller flere plader, der af kunstneren udelukkende er udført i hånden. Det er uden betydning, hvilken teknik og hvilket materiale, kunstneren har anvendt, dog må der ikke være benyttet nogen mekanisk eller fotomekanisk proces.

■ Skulpturer ... udført af kunstneren selv, herunder afstøbninger af skulpturer i et antal på højst otte eksemplarer, kontrolleret af kunstneren eller dennes arvinger. Antallet på otte afstøbninger kan dog overskrides, såfremt afstøbningerne er foretaget før den 1. januar 1989, og skulpturen ikke har karakter af en handelsvare.

■ Tapiserier og vægtektiler ... udført i hånden på grundlag af kunstnerens originale tegninger, såfremt der ikke findes mere end otte eksemplarer af hver.

■ Keramiske unikker, udført i hånden af kunstneren og signeret af denne.

■ Emaljebejlinger på kobber, udelukkende udført i hånden i et antal på højst otte eksemplarer, som nummereres og signeres af kunstneren eller af kunstnerens atelier, bortset fra bijouterivarer og guld- og sølvmedarbejder.

■ Det vil sige, at kunstformer som eksempelvis fotokunst, videokunst, computergrafik, installationskunst og lys- og lydskulpturer ikke er omfattet af lovens kunstdefinition.

Kilde: www.toldskat.dk

Kunsten ifølge Told & Skat

På grund af momslovens definition af kunst er der stor forskel på, hvor meget to kunstnere – eksempelvis en oljemaler og en fotokunstner – tjener på deres værker:

■ Kunstneren, der maler olie på lærred, sælger et billede til 10.000 kroner. Eftersom der er tale om kunst efter momslovens paragraffer, udgør momsen kun fem procent af værkets pris. Kunstneren tjener derfor 9.524 kroner.

■ Fotokunstneren sælger også et værk til 10.000. Men et fotografi er ikke omfattet af lovens liste over accepterede kunstformer, og derfor skal der betales 25 procent af prisen i moms. Tilbage er 8.000 kroner til kunstneren selv.

Kilde: Revisor Torben Juncker

MÅN

Fi

Tag gra
15. ap
Vis Poi

- Gran
- Dagn
- Pall
- Empl
- Kinop
- BioCi
- BioCi
- Panor

10

PCB 8/4 2004

Kunstmomsen til diskussion

Kulturminister Brian Mikkelsen (K) er gået i dialog med skatteministeren om at ændre momsloven, så samme regler kommer til at gælde for alle kunstnere. I et nyt lovforslag er video-, foto- og installationskunst inkluderet.

Kunstmoms

af Anne Winther

Skattefornyelsen definerer ikke video-, foto- og installationskunst som kunst på trods af at det er en del af uddannelsen på Kunsthøjskolen og at en fotokunstner som Kress Clement er på finansloven. Det kom bag på mange, og tilsvarende kom det også bag på kulturminister Brian Mikkelsen (K).

Brian Mikkelsen er derfor gået til Skatteministeriet for at få afklaret, om kunstnere, hvis værker består af video, foto eller installation, faktisk skal betale fuld moms. Ellers om de på lige fod med deres kolleger, som skaber kunst i traditionel forstand, kan mødes med at betale 5 procent i moms.

»Jeg har taget diskussionen op med skatteministeren med det formål at få afklaret, om vi kan brønde momsreglen ud, så den gælder alle inden for billedkunsten. Men der er ikke beskedet noget endnu», siger kulturminister Brian Mikkelsen.

Megen tyder dog på, at mødsreglen med fremtidig indbælt for den traditionelle

kunst vil blive udvidet til også at omfatte video-, foto- og installationskunst. I et nyt lovforslag, udarbejdet af Kulturministeren og skatteministeren i fællesskab, fremgår det, at selvstændige erhvervsvirksomheder i højere grad skal kunne afskrive deres kunstindkøb – og det gælder også mange udført kunst.

»Hvorfor kan det være, at momsreglerne ikke skaber større værdier for kunst og design, mens landets værker bliver regnet for kunst og design, mens de faktisk er håndværk?»

Skatteministeriet har haft svært ved at fastsætte grænserne. Men Akademirådet har det afgørende ord, og rådet har i forbindelse med momsdebatten mødt sig med moderne udført kunst også er kunst. Vi må lære af vores erfaringer, så i det nye lovforslag vil moderne udført kunst også være afskrivningsobjekt, siger Brian Mikkelsen, men efter at have indgået en aftale med Dansk Folkeparti har fået tilladelse til at løse afskrivningsreglerne for erhvervsvirksomhedernes kunstindkøb.

Boligned

I dag er det sådan, at hvis et kunstværk er bankfilial, kan det sælges på auktion, kan banken ikke få lov til at afskrive sine kunstindkøb, fordi der er private boliger i ejendommen.

»Jeg har taget diskussionen op med skatteministeren med det formål at få afklaret, om vi kan brønde momsreglen ud, så den gælder alle inden for billedkunsten. Men der er ikke beskedet noget endnu», siger kulturminister Brian Mikkelsen.

Det nye lovforslag gør det muligt for virksomheder at afskrive deres kunstindkøb selv om de har adresse i ejen-

domano, hvor der også er private boliger.

En rundspørge foretaget af ToD & Skat viser, at virksomheder stort set ikke afskriver kunstindkøb – og i København er der slet ingen tilfælde af afskrivninger. Det skyldes, at de erhvervsdrivende har svært ved at leve op til kravene, fordi de fleste ejendomme, især i København, både huser erhvervsdrivende og beboelse.

Kulturministeren og skatteminister Svend Erik Hvorslev (V) vil med de nye regler skabe bedre vilkår for kunstnere ved at lade alle virksomheder og selskaber afskrive deres kunstindkøb. Dog stadig med en undtagelse for de virksomheder, der har adresse i en- og tofamilieejendomme som parcelhuse, villaer og delshuse.

Og den økonomiske forskel vil være til at mærke. Hvis en virksomhed løber et maleri til 44.000 kroner, vil det over en periode på seks år være en skattebesparelse på 13.200. Kulturministeren foreslår vil få flere virksomheder til at købe mere kunst. Hvilket i sidste ende vil skabe bedre muligheder for, at kunstnerne kan leve af deres arbejde.

»I al ubeskedenhed vil vi give billedbranchen de bedste vilkår. Vi vil skabe et reelt marked for billedkunst. Det vil give kunstnerne større selvtilid, når de ikke skal leve af offentlig støtte. Men det vil også være en fordel for virksomhederne, fordi identitet og skaber et godt miljø for medarbejderne», siger kulturminister Brian Mikkelsen.

Og skulle der blive tvivl om, hvorvidt noget er kunst, vil skattevænet overlade det til Akademirådet af gøres spørgsmålet.

anne.winther@pol.dk

»Ha, ha, ha, sådan en har jeg ikke (...) kunst og demokrati har intet med sig. Kunsten måister sin kunstsværighed i mødet med demokratiet. Derfor kan man selvfølgelig sagtens spørge, hvilke værker en given person eller personer bedst kan lide. Svaret er bare noget helt andet end definitionen på god kunst».

KIRSTEN JUSTESIN, billedkunstner

»Der er vi ude i noget næsten patetisk. Jeg synes det handler om noget besjælet, om det så er et monokromt lærred eller et mylder-maleri. Det kan være to klatter, hvis de sidder det rigtige sted, så det vibrerer, så er jeg ligeglad med, om det er cirkler, firkanter eller trekanter».

LARS NORDIN, billedkunstner

»En stor del af befolkningen besidder åbenbart en usædvanlig hunger for alle mulige former for 'nydelighed'. Denne tendens gør sig naturligvis også gældende inden for billedkunstrådet. (...) Et eller andet sted, meget fjært fra dette 'let på å'-territorium, befinder der sig kunstnere, hvis udslag har en væsentlig mere udfordrende karakter og omgående skaber en helt anden fortolkningskontekst. Om disse udslag er 'god' kunst er ikke et interessant eller relevant spørgsmål, men der eksisterer i hvert fald den mulighed, at det kan være særdeles udbytterigt at beskæftige sig med disse kunstneres værker. Det er på ingen måde tilfældet med den første kategori».

THOMAS BANG, kunster

»Det er lettere at sige, hvad der er dårlig kunst, for det er noget, der ikke rigtig vil noget. God kunst fornemmer man, når man ser det, det er noget, der berører en, men det kan være på mange måder: følelsesmæssigt, intellektuelt – eller ubeskriveligt».

NICOLA WULMER, Calligraf

Hvad er definitionen på god kunst?

»Den er søg' et spooky spørgsmål! Det er når det rør mig – og sætter min tankevirksomhed i gang samtidig. Altså rammer både følelse og intellekt. Det kan også irritere, det er ikke nødvendigvis smukt og så stiller det spørgsmål. God kunst både rammer én og stiller spørgsmål. Og så synes jeg et god kunst skal referere tilbage i tiden, samtidig med at den peger fremad – ind i fremtiden».

AMIA JØRGENSEN, kunster

»Det ved jeg ikke, da jeg ikke føler jeg kan opstille så generel en smagsdom. Men på det personlige plan har den kunst, der har bevæget mig, altid været i besiddelse af eller anden form for bevidst 'andethed'».

CLAUS CARSTENSEN, billedkunstner